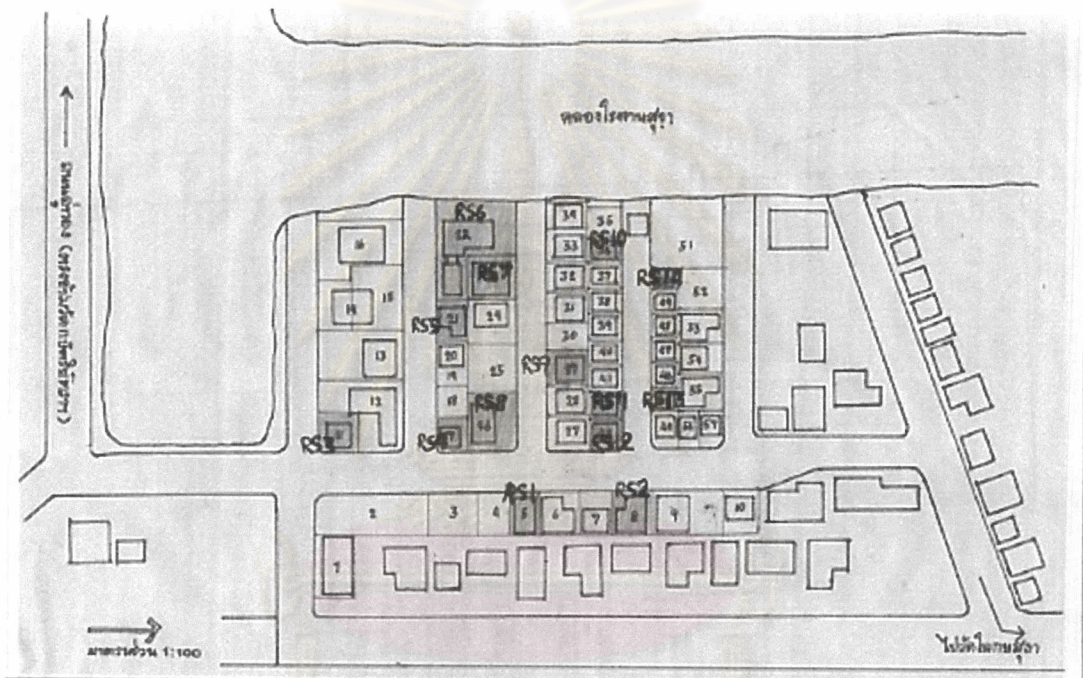

บทที่ 4 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

4.1 การเก็บข้อมูลภาคสนามในชุมชนโรงงานสุรา

การเลือกตัวอย่าง จากการลงพื้นที่และจัดทำผังชุมชนโรงงานสุราพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ดินทั้งสิ้น 57 แปลง แต่มีการปลูกสร้างอาคารจริงเพียง 46 แปลง เมื่อทำการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 30 จึงต้องทำการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 14 ตัวอย่าง ซึ่งได้การกระจายของตัวอย่างดังแผนภาพ

รูปที่ 4.0 ผังแสดงที่ตั้งกลุ่มตัวอย่างชุมชนโรงงานสุรา

การเข้าเก็บข้อมูลในชุมชนโรงงานสุรา ได้ลงพื้นที่ทั้งหมด 4 ครั้ง คือวันที่ 2, 10, 11 และ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยเก็บข้อมูลจาก 14 ตัวอย่าง ใช้เวลา 1-2 ชั่วโมงในการสัมภาษณ์, ถ่ายภาพ และวาดผังบ้าน ต่อ 1 ตัวอย่าง

1. วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2546 เริ่มจัดทำแผนผังชุมชน มีการนับจำนวนที่อยู่อาศัย และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ตัวอย่างหมายเลข RS1, RS7, RS14 โดยการสัมภาษณ์ ถ่ายภาพ และวาดผังที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก ข : 139-155)

รูปที่ 4.1 รูปบ้านหมายเลข RS1

ตัวอย่าง RS1 มีผู้อยู่อาศัย 2 คน ย้ายมาจากชุมชนวัดธรรมิกราชเมื่อปี พ.ศ.2544 ประกอบอาชีพค้าขายของชำที่บ้าน ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวครึ่งปูนครึ่งไม้ขนาด 100 ตารางเมตร บนที่ดิน 20 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 120,000 บาท

รูปที่ 4.2 รูปบ้านหมายเลข RS7

ตัวอย่าง RS7 มีผู้อยู่อาศัย 7 คน ย้ายมาจากชุมชนคลองวัดสุวรรณดารามเมื่อปี พ.ศ. 2544 ประกอบอาชีพข้าราชการธนาคารเพื่อการเกษตร ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวไม้ 2 ชั้นขนาด 200 ตารางเมตร บนที่ดิน 70 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 500,000 บาท

รูปที่ 4.3 รูปบ้านหมายเลข RS14

ตัวอย่าง RS14 มีผู้อยู่อาศัย 3 คน ย้ายมาจากชุมชนคลองวัดสุวรรณดาวาสเมื่อปี พ.ศ. 2544 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวก่ออิฐไม่ฉาบผิวชั้นเดียวขนาด 50 ตารางเมตร บนที่ดิน 20 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 47,000 บาท

2. วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2546 เก็บข้อมูลเพิ่มอีก 2 ตัวอย่าง ได้แก่หมายเลข RS2 และหมายเลข RS11 และสังเกตพบว่าบริเวณ RS11 นั้นเป็นพื้นที่ๆ ราษฎรในชุมชนรวมตัวกันมากกว่าจุดอื่นในชุมชน จึงใช้เวลาอยู่ในจุดดังกล่าวนานกว่าปกติเพื่อทำความรู้จักกับชาวบ้าน (ภาคผนวก ข : 139-155)

รูปที่ 4.5 รูปบ้านหมายเลข RS11

ตัวอย่าง RS11 มีผู้อยู่อาศัย 3 คน ย้ายมาจากคลองวัดสุวรรณดาวาสโดยซื้อสิทธิ์ต่อจากบุคคลอื่นเมื่อปี พ.ศ.2544 ประกอบอาชีพค้าขายของชำที่บ้าน ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวปูนชั้นเดียวขนาด 80 ตารางเมตร บนที่ดิน 20 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 100,000 บาท

3. วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ทำการสัมภาษณ์ คุณมณฑา จำนงทรง เป็นครั้งที่ 2 เพื่อเป็นการทวนกระบวนการวิจัยชุมชนอีกครั้ง เนื่องจากกระบวนการที่ได้ทราบ

จากชาวบ้านในชุมชนและอุทยานประวัติศาสตร์ไม่ตรงกัน หลังจากนั้นจึงได้
 สัมภาษณ์ผู้ช่วยอนุรักษ์พื้นที่อุทยานเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์การเช่าที่ดิน
 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้สัมภาษณ์ตัวอย่างหมายเลข RS3, RS6 และ RS9
 (ภาคผนวก ข : 139-155)

รูปที่ 4.6 รูปบ้านหมายเลข RS3

ตัวอย่าง RS3 มีผู้อยู่อาศัย 7 คน ย้ายมาจากชุมชนหน้าโรงงานสุราเมื่อปี พ.ศ.2544
 ประกอบอาชีพรับซักรีดและขายน้ำมันจักรยานยนต์ ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวครึ่งปูนครึ่งไม้ 2 ชั้น
 ขนาด 120 ตารางเมตร บนที่ดิน 20 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 400,000 บาท

รูปที่ 4.7 รูปบ้านหมายเลข RS6

ตัวอย่าง RS6 มีผู้อยู่อาศัย 5 คน ย้ายมาจากชุมชนคลองวัดสุวรรณดาวาสเมื่อปี พ.ศ.
 2544 ประกอบอาชีพรับจ้าง ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวครึ่งปูนครึ่งไม้ 2 ชั้นขนาด 150 ตารางเมตร บน
 ที่ดิน 60 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 450,000 บาท

รูปที่ 4.8 รูปบ้านหมายเลข RS9

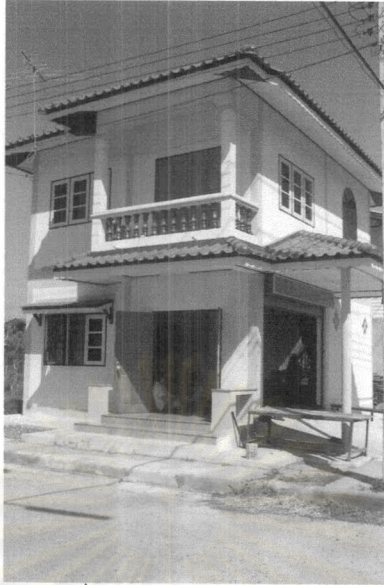
ตัวอย่าง RS9 มีผู้อยู่อาศัย 6 คน ย้ายมาจากชุมชนหน้าโรงงานสุราเมื่อปี พ.ศ.2544 ประกอบอาชีพรับซักรีดและขายน้ำมันจักรยานยนต์ ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวโครงสร้างไม้ใต้ถุนสูง ขนาด 160 ตารางเมตร(รวมใต้ถุน) บนที่ดิน 60 ตารางวา ไม่ทราบราคาค่าก่อสร้างที่แน่นอน

4. วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2546 สัมภาษณ์สมาชิกในชุมชนที่ได้ทำความรู้จักไปเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ได้แก่ ตัวอย่างหมายเลข RS5, RS4, RS8, RS10, RS12 และ RS13 (ภาคผนวก ข : 139-155)

รูปที่ 4.9 บ้านหมายเลข RS5

ตัวอย่าง RS5 มีผู้อยู่อาศัย 2 คน ย้ายมาจากชุมชนวัดตะไกรเมื่อปี พ.ศ.2543 เป็นข้าราชการปลดเกษียณของการประปานครหลวงตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวไม้ชั้นเดียวขนาด 70 ตารางเมตร บนที่ดิน 30 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 200,000 บาท

รูปที่ 4.10 บ้านหมายเลข RS4

ตัวอย่าง RS4 มีผู้อยู่อาศัย 4 คน เป็นคนเสนาซื่อสัตย์ต่อจากเจ้าของเดิมเมื่อปี พ.ศ.2546 ประกอบอาชีพข้าราชการเพื่อเกษียณ ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวปูนไม้ 2 ชั้นขนาด 100 ตารางเมตร บนที่ดิน 20 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 400,000 บาท

รูปที่ 4.11 บ้านหมายเลข RS8

ตัวอย่าง RS8 มีผู้อยู่อาศัย 2 คนย้ายมาจากชุมชนคลองวัดสุวรรณดาวาสเมื่อปี พ.ศ. 2544 ประกอบอาชีพลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรม ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวครึ่งปูนครึ่งไม้ 2 ชั้นขนาด 200 ตารางเมตร บนที่ดิน 70 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 400,000 บาท

รูปที่ 4.12 บ้านหมายเลข RS10

ตัวอย่าง RS10 มีผู้อยู่อาศัย 5 คน ซึ่งอิทธิพลต่อจากพี่ชายที่ย้ายมาจากชุมชนคลองวัดสุวรรณดาวาสเมื่อปี พ.ศ.2544 ประกอบอาชีพรับจ้าง ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวไม้ 2 ชั้นได้ถุนสูงขนาด 80 ตารางเมตร บนที่ดิน 20 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 200,000 บาท

รูปที่ 4.13 บ้านหมายเลข RS12

ตัวอย่าง RS12 มีผู้อยู่อาศัย 4 คนย้ายมาจากชุมชนคลองวัดสุวรรณดาวาสเมื่อปี พ.ศ. 2544 ประกอบอาชีพขายห่อหมกบริเวณตลาดเจ้าพรหม ตัวบ้านเป็นบ้านเดี่ยวไม้ได้ถุนสูง 2 ชั้นขนาด 100 ตารางเมตร(รวมใต้ถุน) บนที่ดิน 20 ตารางวา ราคาค่าก่อสร้าง 160,000 บาท

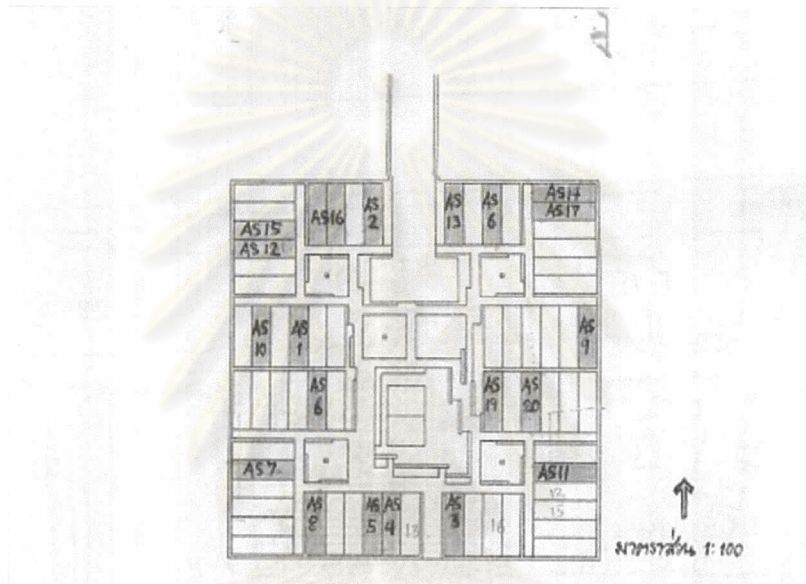
การเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการรื้อย้ายโรงงานสุรา ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ได้แก่ คุณมณฑา จำนงทรง เจ้าหน้าที่ธุรการ 5 ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินการรื้อย้ายชุมชนมายังโรงงานสุรา ซึ่งสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2546 และสัมภาษณ์ซ้ำเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2546 (ภาคผนวก ก : 134)
2. เจ้าหน้าที่กองสถาปัตยกรรม สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร ได้แก่ คุณวโรภาส วงศ์จตุรพัฒน์ สถาปนิก 7 ซึ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นมา นโยบาย และการ

วางผังชุมชนโรงงานสุรา โดยสัมพันธ์เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2546 (ภาคผนวก ก : 132-133)

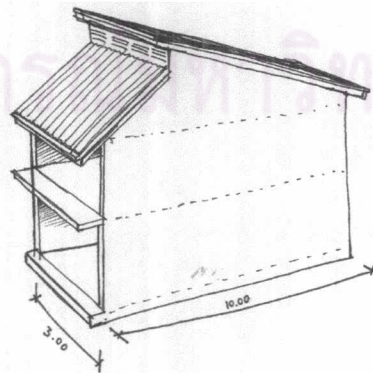
4.2 การเก็บข้อมูลภาคสนามชุมชนอาคารสงเคราะห์

การเลือกตัวอย่าง ชุมชนอาคารสงเคราะห์ที่มีสมาชิกในชุมชนที่อาศัยอยู่จริง 66 ครัวเรือน ซึ่งได้สุ่มตัวอย่างร้อยละ 30 หรือเท่ากับ 20 ตัวอย่าง โดยกระจายกลุ่มตัวอย่างดังแผนภาพ

รูปที่ 4.15 ผังแสดงที่ตั้งกลุ่มตัวอย่างชุมชนอาคารสงเคราะห์

ชุมชนอาคารสงเคราะห์มีแบบมาตรฐานที่อยู่อาศัยเหมือนกันทั้งชุมชน โดยแบบมาตรฐานนี้เป็นอาคารแถวปูนสูง 2 ชั้นครึ่ง หน้ากว้าง 3 เมตรลึก 10 เมตร โดยชุมชนจะก่อสร้างไว้เพียงผนังด้านข้างและหลังคา ส่วนอื่นๆให้ผู้อยู่อาศัยต่อเติมกันเอง

รูปที่ 36 แบบมาตรฐานชุมชนอาคารสงเคราะห์

การเก็บข้อมูลในชุมชนอาคารสงเคราะห์ จำนวน 20 ตัวอย่าง ใช้เวลาในการ สัมภาษณ์ ตัวอย่างละ 1-2 ชั่วโมง เพื่อการสัมภาษณ์ ถ่ายภาพ และวาดผังบ้าน ซึ่งได้เก็บข้อมูล เป็นเวลาทั้งสิ้น 4 วัน ได้แก่

1. วันที่ 19 มกราคม 2547 ได้ทำการสัมภาษณ์ประธานชุมชน จากนั้นจึงสัมภาษณ์ เกี่ยวกับผลกระทบของกระบวนการปรับปรุงชุมชนได้แก่ ตัวอย่างหมายเลข AS3 แต่ เนื่องจากในวันดังกล่าวมีคณะชาวเนปาลมาเยี่ยมชมชุมชน จึงไม่สามารถเก็บข้อมูล เพิ่มเติมจากสมาชิกคนอื่นๆ ได้ (ภาคผนวก ค : 156-177)

รูปที่ 4.16 รูปบ้านหมายเลข AS3

ตัวอย่าง AS3 เป็นบ้านประธานชุมชนมีผู้อยู่อาศัย 2 ราย ประกอบอาชีพอิสระ ตัวบ้าน เป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยอิฐ ราคาบ้าน 90,000 บาท

2. วันที่ 22 มกราคม 2547 ได้ทำการสัมภาษณ์ชาวชุมชนโดยเริ่มจากบริเวณร้านค้าซึ่งเป็นสถานที่ที่สมาชิกในชุมชนจะรวมตัวกันมากที่สุด จากนั้นทำการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 5 ตัวอย่าง ได้แก่ AS7, AS9, AS10, AS15 และ AS17 (ภาคผนวก ค : 156-177)

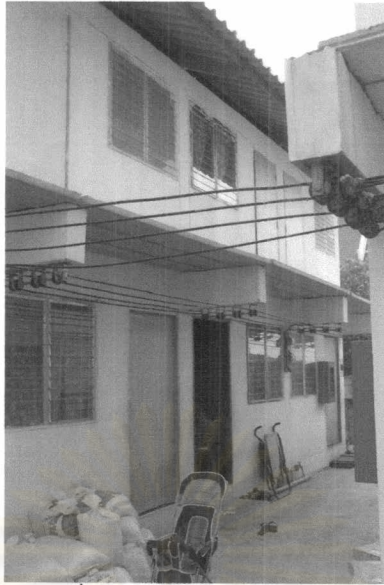
รูปที่ 4.17 บ้านหมายเลข AS7

ตัวอย่าง AS7 มีผู้อยู่อาศัย 2 ราย ลูกสาวและลูกชายประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างในโรงงาน
 ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยไม้แต่ยังไม่เรียบร้อย ราคาบ้าน
 80,000 บาท

รูปที่ 4.18 บ้านหมายเลข AS9

ตัวอย่าง AS9 มีผู้อยู่อาศัย 3 ราย ประกอบอาชีพเก็บของเก่า ส่วนลูกสาวเป็นลูกจ้างใน
 โรงงาน ตัวบ้านเป็นเรือนแถวไม้ชั้นเดียวขนาดเท่าแบบมาตรฐานของชุมชน ไม่ทราบราคาบ้าน

รูปที่ 4.19 บ้านหมายเลข AS10

ตัวอย่าง AS10 มีผู้อยู่อาศัย 5 ราย ลูกสาวประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างในโรงงาน ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังปูน ราคาบ้าน 100,000 บาท

รูปที่ 4.20 บ้านหมายเลข AS15

ตัวอย่าง AS15 มีผู้อยู่อาศัย 3 ราย ลูกสาวประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 90,000 บาท

รูปที่ 4.21 บ้านหมายเลข AS17

ตัวอย่าง AS17 มีผู้อยู่อาศัย 3 ราย ประกอบอาชีพรับเลี้ยงเด็ก ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐาน มีสองสิททิติดกันจึงมีพื้นที่บ้านเป็นสองเท่า ต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยกระจกและปูน ตามลำดับ ราคาบ้าน 200,000 บาท

- วันที่ 23 มกราคม 2547 ได้ทำการสัมภาษณ์สมาชิกชุมชน โดยการสอบถามความสมัครใจเป็นรายหลัง ซึ่งได้ข้อมูลในวันนี้ 10 ตัวอย่าง ได้แก่ AS1, AS2, AS4, AS5, AS6, AS8, AS11, AS12, AS13 และ AS20 (ภาคผนวก ค : 156-177)

รูปที่ 4.22 บ้านหมายเลข AS1

ตัวอย่าง AS1 มีผู้อยู่อาศัย 2 ราย ประกอบอาชีพเป็นคนงานก่อสร้าง ตัวบ้านเป็นแบบ
มาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 80,000 บาท

รูปที่ 4.23 บ้านหมายเลข AS2

ตัวอย่าง AS2 มีผู้อยู่อาศัย 2 ราย ประกอบอาชีพขายอาหารอยู่ในชุมชน ตัวบ้านเป็นแบบ
มาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 90,000 บาท

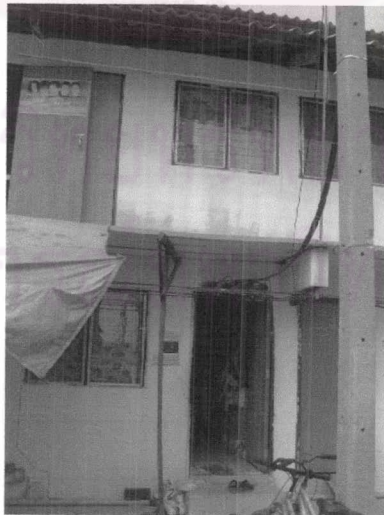
รูปที่ 4.24 บ้านหมายเลข AS4

ตัวอย่าง AS4 เป็นบ้านกรรมการชุมชนมีผู้อยู่อาศัย 4 ราย ลูกสาวประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 80,000 บาท

รูปที่ 4.25 บ้านหมายเลข AS5

ตัวอย่าง AS5 เป็นบ้านกรรมการชุมชนมีผู้อยู่อาศัย 2 ราย ประกอบรับราชการที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อยุธยา ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 80,000 บาท

รูปที่ 4.26 บ้านหมายเลข AS6

ตัวอย่าง AS6 มีผู้อยู่อาศัย 5 ราย ลูกสาวประกอบหมอนวดแผนไทยที่โรงแรมกรุงศรีริเวอร์
ไฮด์ ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 100,000 บาท

รูปที่ 4.27 บ้านหมายเลข AS8

ตัวอย่าง AS8 มีผู้อยู่อาศัย 2 ราย ประกอบอาชีพขายของชำในชุมชน ตัวบ้านเป็นแบบ
มาตรฐานต่อเติมผนังด้านหลังด้วยปูนและปรับบ้านเป็นร้านขายของ ราคาบ้าน 100,000 บาท

รูปที่ 4.28 บ้านหมายเลข AS11

ตัวอย่าง AS11 มีผู้อยู่อาศัย 2 ราย ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน ตัวบ้านเป็น
แบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 80,000 บาท

รูปที่ 4.29 บ้านหมายเลข AS12

ตัวอย่าง AS12 มีผู้อยู่อาศัย 4 ราย ประกอบอาชีพค้าขายอาหารที่หน้าชุมชน ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 80,000 บาท

รูปที่ 4.30 บ้านหมายเลข AS13

ตัวอย่าง AS13 มีผู้อยู่อาศัย 4 ราย ประกอบอาชีพขายของชำในชุมชน ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหลังด้วยปูนและปรับบ้านเป็นร้านค้า ราคาบ้าน 1000,000 บาท

รูปที่ 4.31 บ้านหมายเลข AS20

ตัวอย่าง AS20 มีผู้อยู่อาศัย 3 ราย ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ตั๋วบ้านเป็นแบบมาตรฐาน ต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 80,000 บาท

4. วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2547 ได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ชาวบ้านบริเวณใกล้บ้าน
 ประชานชุมชนเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายได้ทั่วทั้งชุมชน โดยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีก 4
 ตัวอย่าง ได้แก่ AS14, AS16, AS18 และ AS19 (ภาคผนวก ค : 156-177)

รูปที่ 4.32 บ้านหมายเลข AS14

ตัวอย่าง AS14 มีผู้อยู่อาศัย 3 ราย ประกอบอาชีพขายกล้วยทอดบริเวณประตูน้ำพระ
 อินทร์ ตั๋วบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 80,000 บาท

รูปที่ 4.33 บ้านหมายเลข AS16

ตัวอย่าง AS16 มีผู้อยู่อาศัย 6 ราย ประกอบอาชีพลูกจ้างบริษัทเอกชน ตั๋วบ้านมีสองหลัง
 ติดกันจึงมีพื้นที่เป็นสองเท่าต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 200,000 บาท

รูปที่ 4.34 บ้านหมายเลข AS18

ตัวอย่าง AS18 มีผู้อยู่อาศัย 4 ราย ประกอบอาชีพปลูกจ้างบริษัทเอกชน ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 80,000 บาท

รูปที่ 4.35 บ้านหมายเลข AS19

ตัวอย่าง AS19 มีผู้อยู่อาศัย 2 ราย ประกอบอาชีพค้าขายบริเวณตลาดเจ้าพรหม ตัวบ้านเป็นแบบมาตรฐานต่อเติมผนังด้านหน้าและหลังด้วยปูน ราคาบ้าน 80,000 บาท

การเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ๆ เกี่ยวข้องกับกระบวนการปรับปรุงชุมชนได้แก่

1. สถาปนิก คือ คุณนันทพล ยินดีคุณ ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกแบบวางผังชุมชน การพิจารณาสิทธิ การหาผู้รับเหมาก่อสร้าง และการเงินของกระบวนการ ซึ่งทำการสัมภาษณ์ไปตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2546 (ภาคผนวก ก : 135-136)
2. ประธานสหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชนอาคารสงเคราะห์ คือ คุณเจริญ ชันธุริจ ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนตั้งแต่ก่อนการปรับปรุงชุมชน โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับการหากลุ่มออมทรัพย์ สาเหตุของการปรับปรุงชุมชน ขั้นตอนการดำเนินงาน และการบริหารงานสหกรณ์และชุมชน (ภาคผนวก ก : 137-138)